

עין משפט
גור מוצה

ד א מ"י פ"ב מהלכות סנה
הכלה מן סנה לאוין סנה
ה ב מ"י פ"ב סנה ס"א ז'

מופך רש"י

ולראי דמחייב אתהויה
במקום אב דלי עבד אב
תולדה הייה מחייב תמי
תפלת ויבא ב"ד הורק
ארבע אמות כהניר ונדק
כסול מן דמלה שמה
למלא קרי להולאה מלאכה וכן דרש
נהדיא צירושלמי:
הבנשה מעין סברא הוא כו'.
ול"ת מה לרין להאי
סברא כיון דהוה נמשך כדלמך
י"ס העלו קרשים לנעלה כו' דהא
במקום משמע גבי זריקה דלס הייה
נמשך הוה אחי ליה עפ"י וי"ל
דזריקה נמי איכא סברא מה לי
ע"י הולאה מה לי ע"י זריקה דלי לאו
סברא ולי לא הוה נמשךין לה תולדה
הולאה ולי לא הוה נמשךין לפי
שמלאכה גרועה היא:
ולרבי איעור דמחייב אתהויה
במקום אב אמאי קרי לה
אב כו'. הוה מלי למימר דנפקא
מינה לענין התראה כדפי' גפי' כלל
גדול (לעיל ע"ג) ולכא למימר דהיינו
דקמשי הך דהוה נמשךין פשיטא
כו'. אית דגרסי הך דהוה נמשךין
פשיטא קרי לה אב וכן דלי הוה
נמשךין פשיטא קרי לה תולדה ופי'
זה י"ס מלאכות דהוה נמשךין כגון
מוכס ומשקה ורעיס דלי משיני ולא
הוה אבות וכן אי גרסינן דהוה
נמשךין ומשיני קרי לה אב אכל אי
גרסינן דהוה נמשךין פשיטא וקרי
לה אב הך דלי הוה נמשךין לא פשיטא
וקרי לה תולדה לפי זה התולדות לא
היו נמשךין:

רב נסים גאון

פירק אהר עשה הורק
והלי אליעזר דמחייב על
תולדה במקום אב כו'
[מאמר] ר' אליעזר דמחייב
במקום אב כו' וכן דרש ר' ששת
כדכתיב ויבא ויכר שבת
כדכתיב ויבא ויכר שבת
עיקרן כדכתיב ויבא ויכר
בפירוש כן משה סבר
ויקרא.

רבינו חננאל

אבינו זריקה תולדה
דהוצאה היא. והוצאה גופה
מיידי לה ר' יוחנן גופה
מלאכה מיהא ריכו וכו' וכו'
ועיבדו קול במחנה משה
וגו'. משה הוה יתיב
[מבטחה ליה. מבטחה ליה
הה"ר היה וקארר להו משה
לישראל אל תפיק מבטחה
הה"ר וה"ו ויתנו להויה
היא ויתנו להויה ויתנו
דכשבת הוה קאי גופו
העברת הוצאה. שביעין קרי
מכויחה דלמא עשיקאי
דשבתה ויגרסינן דלא
בקיאי ארנין קיאי ליה
השכלה דרין יגסא. וכויה
משה רבני בחול היה
קאי במחנה ליה היה
קאי. וקארר לישראל אל
תפיק משה דשיליא ליה
עובדיה כדכתיב ויתנו להויה
העם להביא מדי העבודה
וגו'. ומשה רבני משה
ועיבדו קול במחנה גו'.
וכיין והסלמא ההיא
דים לכל. ובענין ההוצאה
משה רבני לרשות מלאכה
היא. דרבינו אל אבות
היה איש ואשה אל יבאו
עוד לתחתיה קודש. אלא
אלי יעשו עוד מלאכה
קארר תורה ולא היה
עביי מדי ארתיא אלא
פסקי ימייהו. שיה דהבא
קרי לה מלאכה. וכיין
דאמר להו אל יעשו עוד
מלאכה קיבלו. כדכתיב
ויכלו העם מתיבא. וכיין
דהבא מבטחהו ליה
מלאכה מבטחה ליה בחול
מלאכה היא. שכן שבענין העם
מלרועיה ולהביא ויתנו לבעבורן.
כך נכנסו הנזכרים מלבד מן
הלכה ליה. והוא שיש
במלאכה אשר המה עושים
מלאכה חייב עושה ולא היה
עושה מלאכה חייב. וכו'
נמיר לה. וקרי נמי גמירי לה.
הוא שיש מלאכה בה אבות
מלאכה בה חסר אתה ואם
עשאן בלין כהעלם אתה
אינו חייב על אתה כן. כלומר
אינו חייב אלא ליה חסרת
שיש אתה בן שיחא פטור ליה
ונמצא ספק פטור. ואם שואל
מקושש מעבדי ד' אבות
כהרי"ר הוה. פי' כיון שפסק
במכור כי העבד ד' אבות
ברשות (הרשב"א) אינו מן
הפסקת אבות. וכן הוה
חייב. במתיבתא תא חולש
היה. רב אחא סבר שמעו היה.
כל אחד מאלו אורסים זה
היא הבורה בלא ספק. ור'
עקיבא שאמר מקושש זה
עלמה. נדחו דבריו.

הזורק פרק אחד עשר שבת

צו:

הוצאה גופה היבא כתיבא. ואע"ג
הורידו קרשים מעגלה כו' מכל
מקום אי לאו דכתיב
לא הוה מחייבי עלה לפי שמלאכה
גרועה היא כדפי' לעיל דף כ"ג:
וממאי הבשבת קאי. ר"ח ל"ג כל
זה עד אשכחן הולאה דהא
אפילו בחול קאי נפקא

לפי שפיר דהולאה מלאכה הוא דהא
רמנא קרייה מלאכה כדכתיב ויבא
והאש אל עש עור מלאכה לתרומת
הקדש וכתיב ויכלא העם מהביא
אלמלא קרי להולאה מלאכה וכן דרש
נהדיא צירושלמי:
הבנשה מעין סברא הוא כו'.
ול"ת מה לרין להאי
סברא כיון דהוה נמשך כדלמך
י"ס העלו קרשים לנעלה כו' דהא
במקום משמע גבי זריקה דלס הייה
נמשך הוה אחי ליה עפ"י וי"ל
דזריקה נמי איכא סברא מה לי
ע"י הולאה מה לי ע"י זריקה דלי לאו
סברא ולי לא הוה נמשךין לה תולדה
הולאה ולי לא הוה נמשךין לפי
שמלאכה גרועה היא:

ולרבי איעור דמחייב אתהויה
במקום אב אמאי קרי לה
אב כו'. הוה מלי למימר דנפקא
מינה לענין התראה כדפי' גפי' כלל
גדול (לעיל ע"ג) ולכא למימר דהיינו
דקמשי הך דהוה נמשךין פשיטא
כו'. אית דגרסי הך דהוה נמשךין
פשיטא קרי לה אב וכן דלי הוה
נמשךין פשיטא קרי לה תולדה ופי'
זה י"ס מלאכות דהוה נמשךין כגון
מוכס ומשקה ורעיס דלי משיני ולא
הוה אבות וכן אי גרסינן דהוה
נמשךין ומשיני קרי לה אב אכל אי
גרסינן דהוה נמשךין פשיטא וקרי
לה אב הך דלי הוה נמשךין לא פשיטא
וקרי לה תולדה לפי זה התולדות לא
היו נמשךין:

אי נמי הך דכתיב קרי לה אב.
הך ליטעא לה אליעזרין אלא
משום הולאה: **ודילמא** ש"חופי
הוה משלחפי. הכי נמי הוה מלי למיפיק
דילמא תוך ארבע אמות הוה ימני:
גורס
ילשואליהו ודילמא גבי הרדי הוה
ימני משהויה ויהתניא י"לודא איש
איש ממלאכתו אשר המה
עושים ממלאכתו הוא עושה ואינו
עושה ממלאכת חבירו ותו מעבד ד'
אמות ברה"ר מנלן דמחייב אלא כל
ד' אמות ברה"ר גמרא גמירי לה: אב
רב יהודה אמר שמואל מקושש מעבד
ארבע אמות ברה"ר הוה במתניתא
תנא תולש הוה רב אחא ברבי יעקב
אמר מעמר הוה למאי נפקא מינה
לכדרב ד' דאמר רב מצאתי מאלת
סתרין בי ר' חייא וכתוב ביה איסי
בן יהודה אומר אבות מלאכות
גאלת חסר אחת י"א) עשאן כולם
העלם אחת (התא) ואינו חייב בלא
אחת אחת ותו לא והתנן י"אבות
מלאכות כולם רבועים חסר אחת
והוינן בה מיליא למה לי וא"ר יוחנן
שאם עשאן כולם העלם א' חייב על
כל אחת ואחת אימא אינו חייב על
אחת אחת ורב אחא בר יעקב פשיטא
ליה דמעמר חייב מ"ס הא מיהת לא
מספקא: ת"ר מקושש זה צלפחד וכן
הוא אומר ויהוה בני ישראל במדבר
וימצאו איש וגו' ולהלן הוא אומר
אבינו מת במדבר מה להלן צלפחד
אף כן וכן צלפחד דכרי ר' עקיבא
אמר לו ר' יהודה בן בתירא עקיבא
בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את
הדין אתה כדכרברך התורה כיסית
ואתה מנלה אותו ואם לאו אתה
מוציא לעו על אותו צדיק נהרג
עליה ולא פירש אלו היה והסמא
לרב יהודה אין זו העברה שהרי
נהרג מקושש עליה ולמתיבתא
אין חולש צאותו ספק: ואלא

גמ' מכדי זריקה תולדה דהולאה.
על כרחיך תולדה היא ללא
מנייה צלכות מלאכות ותולדה
דהולאה היא שאין לך לתמה
תולדה אב אחר דמעין הולאה היא
האמורה צלכות מלאכות: **ממנה**
לוי ר"ה היא. שהיו הכל מזיין
אלל משה רבינו: **מרה"ר** דירכו.
מאהליכס: דלמלא ליה עבידסיה.
שהיה הנדבה כדי להשלים: **סברא**
היא. להיות הכנסה תולדה הולאה
שהיא מעין לה כשלא תולדות
מעין מלאכות: **מכדי** אהאי
מייחייב פטע העני ידו לפנים:
נפקא מינה. דכל צבות מלאכות
שתי אבות. ללא דמזין ושמי
תולדות דשמי אבות: **ולר"ה** כו'.
נמשכת כריתות פסקת אמרו לו:
והא דפיקין: **כפולא**. כדמוקין
להו דגדילא שמינה ונדקת: **גורק**
כאורי. ופטור דלא נח צרשות
הרבים דלון רה"ר למעלה מעשרה
וכרתיי נמי לא נח שמינו מקום
מסויס שהיא רחנ' ד' שהרי לא
נכאש כותל אלא שמינה ונדקת:
גורק כנאר. דלור רה"ר הוה ויחייב
וכיון דלור רה"ר הוה ונה בכל
דכו מייחייב ורשומא לנפשיה
אל הו לא כוללת ולא מקום פטור
הולא ואלא וכפניו נח ולא נח
נכאשו שהיא מקום מסויס:
סופרי יריעה. מעשה רוקס:
גבי הרדי. נזקן אמת ואין לריכין
לרוקן אלא להושיט: **מעו** אהדי
במחטין. כשמתחין את החוט
מכין זה את זה צממת: **כפולא**.
עלי שקנה של ערב נמון זו
שווקין בין שני דופני היריעה:
והלא אגדו בידו. חוט של ערב
הוא והקנה כנאר. בחוט
ואינו נשמתו ממנו: **ניסכא**
בשרא. בחוט שמתחין על קנה
שקנה נשמתו מהחוט והנזכיר
נפול: **ניסכא**. זריקה אחרונה
של חוט. לשון המיקר: **והא**
כמקום פטור אולא. בין דופני
היריעה ואין זה רשות הרבים
אלא מקום פטור דלון רחנ' ד':
לשואלין. אורגי יריעה אחרת
ויס לוי זה שנים: ה"ג ודילמא
שואלין כתיבין הוה יפיון: **מעו**
אהדי כחפס. אז נכסיה הוה יפיו
וכפי נשמתו של חוט זה צממת
היריעה שמתחין על שני דופני
הערב: **כחפס**. כמו חפס חלוקין
(וימא ד' ע"ג): **שמושי** הוה
משלחי. לעולם גבי הרדי הוה
ימני אלא שזין מכוונים אלה
זה נמשך לפנים וזה לחסור:
ואין עושה ממלאכה חייב. שכולס
מוכניס בכלי אומותם ולא
הולרכו לישאלו: **מעבד** ד'
אמות הוה. לא תלשן ולא עיבדן
אלא העבד ד' אמות לכן נהרג:
מעמר. מלשון ומפחרין היו
ועממן כדלמך (לעיל ד' ע"ג):
האי מאן דלכף מלאכה חייב
משום עממרה: **מגילס** סתרין.
הסתמורה לפי שאין תומכין
לנכות: **ואינו** חייב אלא אסת. על
כרחיך לענין שוגג קאמר
ולמחולת דנמדי מרי קטלי
לא מקטילי ולהכי פריך אסת
אין תן כו': **ואינו** חייב על אסת
מפן. מימיה. פי' כן אמת
שאלתי ואלא

גמ' מכדי זריקה תולדה דהוצאה
גופה היבא כתיבא א"ר יוחנן
דאמר קרא ירצו משה ויעבדו
קול במחנה משה היבן הוה
יתיב במחנה לוייה ומחנה לוייה
רה"ר הוה קדמו ר"ה הוה קדמו
ר"ה הוה קדמו ר"ה הוה קדמו
קאי ומשום דשלימא לה (ה) מלאכה
כדכתיב והמלאכה היתה דים וגו'
גמר העברה העברה מיוה"כ
כתיב הכא ויעבדו קול במחנה
וכתיב התם והעברת שופר
תרועה מה להלן כיום אסור
אף כאן ביום אסור אשכחן
הוצאה הכנסה כנגלן סברא
היא מכדי מרשות לרשות הוא
מה לי אפוקי ומה לי עיוולי
מיהו הוצאה אב הכנסה
תולדה ומכדי אהא מייחייב
ואהא מייחייב אמאי קרי לה
האי אב ואמאי קרי לה האי
תולדה ינפאק מינה דאי עבד
שתי אבות בהדי הדדי אי נמו
שתי תולדות בהדי הדדי
מייחייב תרתי ואי עבד אב ותולדה
דידיה לא מייחייב אלא חדא
ולר"ה דמחייב אתולדה
במקום אב אמאי קרו לה אב
ואמאי קרו לה תולדה הך
דהואי במשכן חשיבא קרי
לה אב הך דלא הואי במשכן
חשיבא לא קרי לה אב אי נמי
הך דכתיבא קרי אב והאי דלא
כתיבא כותל למעלה מה דתנן
ה"הורק ד' אמות כותל
למעלה מה טפחים כורק
באורי דמטמא מו' טפחים
בורק בארין והוורק בארין
ד' אמות חייב זרק ד' אמות
ברה"ר מנלן דמייחייב אמר ר'
יאשיה שכן אורגי יריעות
זורקין מחטיהו זה לזה אורגין
מחטיין למה ליה אלא שכן
תופרי יריעות זורקין מחטיהו
זה לזה ודילמא גבי הרדי הוה
ימני משהויה ויהתניא י"לודא
איש איש ממלאכתו אשר המה
עושים ממלאכתו הוא עושה
ואינו עושה ממלאכת חבירו
ותו מעבד ד' אמות ברה"ר מנלן
דמחייב אלא כל ד' אמות ברה"ר
גמרא גמירי לה: אב רב יהודה
אמר שמואל מקושש מעבד
ארבע אמות ברה"ר הוה במתניתא
תנא תולש הוה רב אחא ברבי
יעקב אמר מעמר הוה למאי
נפקא מינה לכדרב ד' דאמר רב
מצאתי מאלת סתרין בי ר'
חייא וכתוב ביה איסי בן יהודה
אומר אבות מלאכות גאלת
חסר אחת י"א) עשאן כולם
העלם אחת (התא) ואינו חייב
בלא אחת אחת ותו לא והתנן
י"אבות מלאכות כולם רבועים
חסר אחת והוינן בה מיליא למה
לי וא"ר יוחנן שאם עשאן כולם
העלם א' חייב על כל אחת ואחת
אימא אינו חייב על אחת אחת
ורב אחא בר יעקב פשיטא ליה
דמעמר חייב מ"ס הא מיהת לא
מספקא: ת"ר מקושש זה צלפחד
וכן הוא אומר ויהוה בני ישראל
במדבר וימצאו איש וגו' ולהלן
הוא אומר אבינו מת במדבר מה
להלן צלפחד אף כן וכן צלפחד
דכרי ר' עקיבא אמר לו ר' יהודה
בן בתירא עקיבא בין כך ובין כך
אתה עתיד ליתן את הדין אתה
כדכרברך התורה כיסית ואתה
מנלה אותו ואם לאו אתה מוציא
לעו על אותו צדיק נהרג עליה
ולא פירש אלו היה והסמא לרב
יהודה אין זו העברה שהרי נהרג
מקושש עליה ולמתיבתא אין
חולש צאותו ספק: ואלא

אחורי זו כדגרסינן בפרק המוכר
פירות לחבירו בענין כרוכין בן
היו עומדין. ואתקין רב אשי
ודלמא שלחמי הוה משלחמי. או
שמן באלכסון או לוי וירעו
מחנהו לצפון זה לערבי. ובמיתו
בן יוכן לביתו וכו' וכו'. וישאלן
הוה זה מה. והוא שיש מלאכה
אשר המה עושים ממלאכה
חייב עושה ולא היה עושה
מלאכה חייב. ועמדו תולדות
הללו בלא זריקה. וקרי שכן
מכיל דמעביד שיטא לך. מנא
ליה דמעבד ד' אבות ברה"ר
חייב. אלא מעבד נמיר לה. וקרי
נמי גמירי לה. הוא שיש
מלאכה בה אבות מלאכה בה
חסר אתה ואם עשאן בלין
כהעלם אתה אינו חייב על אתה
כן. כלומר אינו חייב אלא ליה
חסרת שישי אתה בן שיחא
פטור ליה ונמצא ספק פטור. ואם
שואל מקושש מעבדי ד' אבות
כהרי"ר הוה. פי' כיון שפסק
במכור כי העבד ד' אבות ברשות
(הרשב"א) אינו מן הפסקת אבות.
וכן הוה חייב. במתיבתא תא
חולש היה. רב אחא סבר שמעו
היה. כל אחד מאלו אורסים זה
היא הבורה בלא ספק. ור'
עקיבא שאמר מקושש זה עלמה.
נדחו דבריו.

מסורת הש"ס

(ה) וי' דכתיב הוי הולאה
מנן דהיה מלאכה. (ו) כ"ג כ"ג
לעיל ע"ג: כדכתיב ח"ב. (ז) לעיל
ע"ג: (ח) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
העיקר שולחין פי' משפתינו
(ט) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
לוי (י) לעיל ע"ג: (יא) כ"ג כ"ג
(כ) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
לעיל ע"ג:

תורה אור השלם

- 1 ויבא משה ויעבדו קול
- 2 מנחה מנחה לאמר איש ואשה
- 3 אל יעשו עוד מלאכה
- 4 לתרועת הקשר ויכלאו
- 5 העם מתיבא: שבת לוי
- 6 והמלאכה היתה דים
- 7 לכל המלאכה לעשות
- 8 אתה ואתה
- 9 שבת לוי
- 10 והעברת שופר תרועה
- 11 בחורש השבעי בעשור
- 12 לחורש בית המדרש בכל
- 13 תעבדו שופר בכל
- 14 ארבעים יוקרא כ"ט
- 15 ויבאו כל התרומים
- 16 העשית את כל מלאכת
- 17 הקדש איש איש
- 18 כמלאכה אשר יהיה
- 19 עשיהו לו
- 20 ויהיו בני ישראל במדבר
- 21 וימצאו איש מקושש ערבים
- 22 כיום השבת.
- 23 כדכתיב לו ט
- 24 אבינו נתן במדבר ויבא
- 25 לא זהו בחוק הענין
- 26 הענין עליו עובד קוד
- 27 כי בתנאו נתן בידו לא
- 28 דרו לו.

הנהגות הב"ח

(ה) נבי דלמלא לה עבידא
כדכתיב והמלאכה:

רבינו חננאל (המשך)

הקנה שהחוט של ערב הלוי
בו שווקין האורגין בחוק
היריעה לרוביה לריאור
אחור החוט ככלל היריעה.
לשפתינו מרובותי האורגים
כי כבבלי קרוין אחור אל
נאובה. ויש בו שאומר
אל מבני. ואקשינן עליה
והלא איגדו בידו. וקוילי
דכל תוריק דבי יאגדו
כדו אינו חייב ברה"ר
לא יא מידו כדכתיב
העניניו. ודגרסינן סוף
הרין פיקא לענין למתא
וסתנא. ובמתיבתא הוה
עירובין הקדור כסית על
האקופה. והא עבד עיקר
החוט של ערב אצל האורג
והוא שמיני על הכוביאן
יאורג בו יהיה במתא כאלו
האורגין נבדו אין חייבין
עלי. ושענין כניסא כתיבא
פי' החוט של ערב שבתא
שאין איתיה ביה האורג.
ואקשינן חוב ויה אחור
מקום שבוהוביאן כרוק בו.
והוא נפש המכבת. מקום
שבו היה ואינו הרדי
ענין ד' (אגון) בענין ד'
אבות הרדי. ונחמה ג'
המביאין הבורק ביריעה.
ושענין אלא שכן אורגי
יריעות זורקין כתיבא
לשולחין. פי' כיון שולח
הרני. והוא כגון תלמידי
המשה ללמוד מלאכה
נקרא שולא. והוינן ודלמא
שולחין נביתו הוה יתיב
הלא סתחך ד' אמות מתן.
השניין אלא שכן אורגי
יריעות זורקין כתיבא זה
לית. לדיכא לפיכך זה
האורגין גבי הרדי הוה ימני
דאיכא משהויה בחפס.
פי' כניעין זה לזה בסתרי
שכבה על היריעה. ואקשינן
חוב ודלמא שלחמי הוה
משלחמי. כלומר לא הוה
ישעבין זה כנגד זה אלא זה